

ماهنامه مرکز علم سنجی دانشگاه علوم پزشکی ایلام

سال چهارم، شماره ۳۳-اردیبهشت ماه ۱۴۰۴

سواد رسانه ای برای پژوهشگران: مهارتی ضروری در عصر اطلاعات

تهیه و تنظیم

فاطمه شیرولی کارشناس کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی

با همکاری

پروانه رنجبر دکتری اطلاع رسانی پزشکی

فهرست مطالب

صفحات	عناوین
۳	مقدمه
۳	تعریف سواد رسانه ای
۳	مهارت های مورد نیاز
۳	ویژگی های فرد دارای سواد رسانه ای
۴	نتیجه گیری
۴	منابع

در دنیای امروز که رسانه ها در همه ابعاد زندگی نفوذ کرده اند، توانایی تحلیل، درک و استفاده ی مؤثر از محتوای رسانه ای برای پژوهشگران اهمیتی دو چندان یافته است. رسانه ها نه تنها نقش انتقال دهنده اطلاعات را دارند، بلکه در شکل دهی به نگرش ها، انتخاب منابع، و حتی اعتبار علمی داده ها نیز مؤثرند. بنابراین، داشتن سواد رسانه ای برای پژوهشگر نه یک مزیت، بلکه یک ضرورت علمی و اخلاقی است. [۱]

تعریف سواد رسانه ای

سواد رسانه ای، توانایی دسترسی، تحلیل، ارزیابی، خلق و مشارکت در محتوای رسانه ای در انواع شکل ها و بستر هاست. این تعریف از سوی ونسکو و مراکز آموزش رسانه ای پذیرفته شده است. [۲،۳]

از منظر علمی، سواد رسانه ای شامل مهارت های شناختی، رفتاری و اخلاقی برای تحلیل پیام ها، راستی آزمایی اطلاعات، درک زمینه فرهنگی و استفاده اخلاقی از رسانه هاست.

مهارت های کلیدی در سواد رسانه ای برای پژوهشگران

۱. تحلیل محتوا: توانایی تمییز داده های موثق از شبه علم.
۲. تفکر انتقادی: ارزیابی اهداف پنهان پیام ها.
۳. راستی آزمایی منابع: تشخیص اعتبار اطلاعات.
۴. درک سوگیری ها: شناسایی تعصب ها و جهت گیری ها.
۵. تولید محتوای علمی-رسانه ای: ساده سازی یافته ها برای عموم.
۶. اخلاق رسانه ای: رعایت صداقت، ارجاع صحیح و پرهیز از نشر نادرست.

چه کسی سواد رسانه ای دارد؟

- یک پژوهشگر دارای سواد رسانه ای کسی است که:
- از رسانه ها آگاهانه استفاده می کند.
 - قدرت تشخیص بین اطلاعات علمی و جعلی را دارد.
 - می تواند داده ها را برای عموم قابل فهم کند.
 - پیام ها را در چارچوب های فرهنگی و سیاسی تحلیل می کند.
 - از فناوری برای ترویج علم استفاده می کند. [۴،۵]

نتیجه گیری

سواد رسانه ای ابزاری برای حفظ استقلال فکری، افزایش کیفیت پژوهش، و ترویج علم است. پژوهشگران برای ایفای نقش مؤثر علمی و اجتماعی، نیازمند این مهارت کلیدی هستند.

References

1. Potter WJ. Media Literacy. 8th ed. Thousand Oaks: Sage Publications; 2014.
2. UNESCO. Media and Information Literacy Curriculum for Teachers. Paris: UNESCO; 2011.
3. Aufderheide P. Media Literacy. A Report of the National Leadership Conference on Media Literacy. Aspen Institute; 1993.
4. Mihailidis P, Thevenin B. Media literacy as a core competency for engaged citizenship in participatory democracy. Am Behav Sci. 2013;57(11):1611-1622.
5. Hobbs R. Digital and Media Literacy: Connecting Culture and Classroom. Thousand Oaks: Corwin Press; 2011.